

Bu konuşma, 14 Mart 1987 günü, Türkiye Yazarlar Birliği'nin Ankara Hatay Sokak'taki o efsanevi Genel Merkezi'nde yapılmıştır. Hikâyecisi Rasim Özdenören ve Şair (Prof. Dr.) Necati Polat'ın konuşmacı olduğu, "Günümüzde Sanatın Meseleleri"ni işleyecek toplantı öncesi; yöneteceğim toplantıda, sanatın sesini vurgulamak, geleceğe not düşmek adına yapılan bir konuşmadır.

Sanatın, atılmayı bekleyen bir eski ve değersiz eşya gibi horlandığı günleri yaşıyoruz, üzücüdür. Bu hüznün, bu ülkede yaşayan ve gidişattan kendine sorumluluk payı düştüğüne inanan herkesi kapsar, kapsamalıdır.

Medenilik ve ilkelik, medeniyet ve barbarlık... İnsanın içerisinde zaman zaman ortaya çıkan duygular. Kendi cevherine toplumdan aldığı etkileri katan insan, güzelliklere bakışını bu çerçeve içerisinde ortaya koyar. Sanatı horlayacak kadar sığ, hayatı tekdüze yaşayacak kadar boyutsuz, gündelik telâşın kapsamından kendini kurtaramayacak kadar köle bir yığına sahip olan ülke; yönetimi ve yurttaşıyla hâlden utanmalıdır.

Bir estetik kuramcısının dediği gibi, "Barbar insan tipi bilgisiz, o ölçüde de korkaktır." Bir turnusol kâğıdı gibi bu ölçüyü her zaman, her yerde, her tarih diliminde kullanmak mümkün: Sanatın karşıtlarının kafalarında bilgisizlik, yüreklerinde korku, saçlarından tırnaklarına kadar barbarlık vardır.

Sanattan anlamamanın, sanat eserlerine ilgisizliğin meziyet sanıldığı ve sayıldığı günleri yaşıyoruz. İnsanoğlu güzellikleri kavrayabildiği ölçüde yaşadığı hayatın künhüne vakıf olabilir inancındayım. Sığ ve boyutsuz insanla bir yerlere varacaklarını ümit edenler, tarihi bilmeyenlerdir. İnsanoğlunun var olduğu günden günümüze dek olagelen nitelikli hadiseleri, kendi idrâk sınırları içerisinde algılayanlar bilirler ki, nice güçler tarihin akışı içerisinde unutulmuştur da; günümüze intikal eden, yaşadığı dönemdeki güçler ve güçlüler tarafından hor görülen, mesela bir şairin birkaç mısraıdır. Sokrates'i yargılayan ve ölüme mahkûm eden mahkeme üyelerinin ismini hatırlayan var mıdır? Sanmıyorum. Ancak Sokrates'in ismini ve haysiyetini savunması, yaşayan ve yaşayacak insanlara bir onur simgesi olmaya devam edecektir.

Üzerinde yaşadığımız, içine karılıp toprak olacağımız şu yeryüzü, nice insanları toprağına kardı. Ayaklarını yeryüzü üzerinde geren ve göğsünü şişiren insan, olsa olsa kendi kofluğunun balonunu şişirmektedir.

Zaman, kendi seyri içerisinde birçok şeyin yivini ve setini aşındırmakta, dağları bile törpülemektedir. İnsanın yaratıldığı günden beri; doğru olan, güzel olan, Hak olan, bu seyir içerisinde rengi solmadan, çizgileri silinmeden yaşayabilmektedir. Rastgele olmayan kalıcıdır, alâlade olmayan köklüdür. "Kötü süvari hem atı korkutur, hem de ürkmüş attan korkar" sözü de doğrudur.

Sanat eserini okumayan, okuma konusundaki imkânlarını değersiz yayınlara tahsis eden okuyucuya sözümüz yoktur. Bilinmelidir ki okuyucu belirleyici etkidir. Zincirin ilk halkasıdır. Sorumluluk taşıyan, insanın bugünü ve geleceği üzerine kafa yoran okuyucu, yazılı ve sözlü basın organlarını, sanat eserini konu edinmek zorunda bırakmalıdır. Bunu başaramazsa, yani mevcut yayınları iyi ve güzel olana doğru yönlendiremiyorsa, mesela, kitap okumayı belirli bir süre boykot edebilmelidir. Televizyon ve radyosunu kapatabilmelidir. Daha da önemlisi kâğıt hurdasından başka bir şey olmayan vasıfsız gazeteyi okumamalıdır.

Fikir ve sanat adamlarını, bu konuda hassasiyete ve etkin tedbirler almaya çağırıyorum. Herkes elindeki imkânının hesabını vermek zorundadır. Olumlu kullanmak zorundadır. Yazarları, ellerindeki yayın imkânlarını bu konuda işleyerek değerlendirmeye çağırıyorum.

Bilinmelidir ki, yarına dair hayat görüşünün şekillenmeye başladığı her kafanın alacağı görüntü, bugünün basın yayın organlarının izlerini taşıyacaktır. Sanatçılar vebal altındadır. Sanatçıya ilgisiz toplum da...

"Sanatın, atılmayı bekleyen bir eski ve değersiz eşya gibi horlandığı günleri yaşıyoruz, üzücüdür. Bu hüznün, bu ülkede yaşayan ve gidişattan kendine sorumluluk payı düştüğüne inanan herkesi kapsar, kapsamalıdır" sözünü tekrarlayarak, noktalıyorum.